

Úlohy k cvičeniu č. 6

Definícia 1 (Kombinácie s opakovaním). Nech $A = \{1, \dots, k\}$ a B je konečná množina taká, že $|B| = n$. Na množine B^A všetkých variácií s opakovaním k -tej triedy z n prvkov množiny B definujeme reláciu ekvivalencie R takú, že pre $f, g \in B^A$ platí fRg práve vtedy, keď pre všetky $x \in B$ platí $|f^{-1}(\{x\})| = |g^{-1}(\{x\})|$ – teda ak sa na každý prvok množiny B pri oboch zobrazeniach zobrazí rovnako veľa prvkov množiny A . *Kombináciou s opakovaním k -tej triedy z n prvkov množiny B* nazveme ľubovoľnú triedu ekvivalencie relácie R .

Variácie s opakovaním možno chápať aj ako postupnosti prvkov množiny B , ktoré sa môžu ľubovoľne opakovať. Na kombinácie s opakovaním sa možno dívať ako na variácie s opakovaním, pri ktorých nás nezaujímá poradie jednotlivých prvkov. To formalizujeme pomocou stotožnenia tých variácií s opakovaním, ktoré sa líšia iba v poradí prvkov – čiže tých, ktoré (chápané ako postupnosti) obsahujú rovnaké počty jednotlivých prvkov množiny B .

V rovnakom duchu by bolo možné definovať aj kombinácie bez opakovania ako triedy ekvivalencie relácie R zúženej na variácie bez opakovania (čiže na injektívne zobrazenia z B^A). Čitateľ by iste ľahko dokázal, že takáto definícia je ekvivalentná našej definícii cez podmnožiny. Kombinácie s opakovaním by naopak zjavne bolo možné definovať analogicky ku kombináciám bez opakovania ako multimnožiny prvkov z B (kde multimnožina je množina spoločne s multiplicitami jednotlivých jej prvkov). Ľahko vidieť, že triedy ekvivalencie relácie R z definície 1 sú iba jednou z možností ako formálne zadefinovať multimnožinu.

Veta 1. *Nech B je ľubovoľná konečná množina taká, že $|B| = n$. Nech $k \in \mathbb{N}$ je ľubovoľné. Počet kombinácií s opakovaním k -tej triedy z n prvkov množiny B je $\binom{n+k-1}{k}$.*

Úloha 1. Kombinatoricky interpretujte vetu 1.

Úloha 2. Na salaši chovajú ovce z deviatich plemien (nekonečne veľa ovcí z každého plemena). Ovce rovnakého plemena sú navzájom neodlíšiteľné. Koľko rôznych jedálničkov má k dispozícii medveď, ktorý chce zjesť presne päť ovcí?

Úloha 3. Koľko rôznych jedálničkov má k dispozícii medveď z predchádzajúcej úlohy v prípade, že sa rozhodol držať diétu a zjesť *najviac* štyri ovce?

Úloha 4. Uvažujme rovnicu

$$x_1 + x_2 + \dots + x_n = k,$$

kde $n, k \in \mathbb{N}$. Nájdite počet riešení tejto rovnice v prirodzených číslach a v nenulových prirodzených číslach.

Úloha 5. Uvažujme nerovnosť

$$x_1 + x_2 + \dots + x_n \leq k,$$

kde $n, k \in \mathbb{N}$. Nájdite počet riešení tejto nerovnosti v prirodzených číslach a v nenulových prirodzených číslach.

Definícia 2 (Permutácie s opakovaním). Nech $A = \{1, \dots, n\}$ a B je konečná množina taká, že $|B| = n$. Nech $k \in \mathbb{N}$ a $B = B_1 \cup B_2 \cup \dots \cup B_k$ je rozklad množiny B na k disjunktných podmnožín, pričom $|B_1| = n_1, |B_2| = n_2, \dots, |B_k| = n_k$. Definujme na množine všetkých bijekcií z A do B reláciu ekvivalencie R takú, že pre dvojicu bijekcií $f, g: A \rightarrow B$ platí fRg práve vtedy, keď pre všetky $i \in A$ existuje index $j \in \{1, \dots, k\}$ tak, že $f(i)$ aj $g(i)$ patria do B_j – teda ak sa všetky prvky A zobrazia pri oboch zobrazeniach na prvok rovnakej triedy rozkladu množiny B . *Permutáciou s opakovaním z n_1 prvkov prvého druhu, n_2 prvkov druhého druhu, \dots , n_k prvkov k -teho druhu* nazveme ľubovoľnú triedu ekvivalencie relácie R .

Veta 2. *Nech $n \in \mathbb{N}$ a $k \in \mathbb{N}$ sú ľubovoľné a nech $n_1, \dots, n_k \in \mathbb{N}$ sú také, že $n_1 + \dots + n_k = n$. Počet permutácií s opakovaním z n_1 prvkov prvého druhu, n_2 prvkov druhého druhu, \dots , n_k prvkov k -teho druhu je*

$$\binom{n}{n_1, n_2, \dots, n_k} := \frac{n!}{n_1! n_2! \dots n_k!}.$$

Úloha 6. Koľko prešmyčiek je možné vytvoriť zo slova ANTANANARIVO?

Úloha 7. Na šachovnici stojí všetkých 32 štandardných figúrok. Koľko možných rozostavení možno získať po výmene pozícií nejakého počtu figúrok? (Vo výsledom rozostavení je teda rovnaká sada figúrok a obsadených je rovnakých 32 políčok.)

Výsledky

1.

2. $\binom{13}{5}$

3. $\binom{13}{4}$

4. v \mathbb{N} : $\binom{n+k-1}{k}$, v \mathbb{N}^+ : $\binom{k-1}{k-n}$

5. v \mathbb{N} : $\binom{n+k}{k}$, v \mathbb{N}^+ : $\binom{n}{k}$

6. $\frac{12!}{4! \cdot 3!}$

7. $\frac{32!}{8! \cdot 8! \cdot (2!)^6}$